

Yttrande gällande Vi kan bättre! Kunskapsbaserad narkotikapolitik med liv och hälsa i fokus (SOU 2023:62)

Beslut

Länsstyrelsen i Kronobergs län (fortsättningsvis Länsstyrelsen) ställer sig övervägande positiv till utredningens förslag och bedömningar. Länsstyrelsen motsätter sig dock förslaget som det uttrycks i utredningen om ett nytt övergripande mål för narkotikapolitiken.

Beskrivning av ärendet

Länsstyrelsen har valt att besvara remissen utifrån de förslag och bedömningar vi ser ligger närmast arbetet som bedrivs inom ANDTS på Länsstyrelsen.

Motivering till beslutet

Nedan följer Länsstyrelsens kommentarer på valda delar av förslag och bedömningar i remissen. Kommentarererna följer dispositionen i utredningen.

14. Förslag för att stärka förutsättningarna för narkotikaförebyggande arbete

14.2. Kommunerna bör i ökad grad samordna det förebyggande arbetet mellan olika sektorer

Länsstyrelsen instämmer med bedömningen och ser behov av samordning och samverkan mellan preventionsområden för att ta vara på ANDTS- kunskap. Det är även av vikt att det narkotikaförebyggande arbetet vävs in i strukturen för det brottsförebyggande arbetet. Genom en kommunal samordning för frågorna kan det regionala stödet från Länsstyrelsen lättare tillgodoses genom att det finns kontaktpersoner och befintliga plattformar för arbetet.

2024-04-17

706-424-2024

706-424-2024

14.3.2 Ett nationellt stöd för förvaltning av metoder och arbetssätt bör testas

Länsstyrelsen ser positivt till ett sådant stöd då det skulle öka förutsättningarna för en mer jämlik tillgång till och användning av kunskapsbaserade metoder för kommuner. En del i Länsstyrelsens uppdrag är att vara ett kunskapsstöd för kommuner i det narkotikaförebyggande arbetet och kommunerna efterfrågar metoder och arbetssätt som är utvärderade för att kunna arbeta utifrån evidensbaserad prevention. För att Länsstyrelsen ska kunna ge ett gott regionalt stöd behövs ett nationellt stöd genom förvaltning av metoder.

14.5.1 Föräldrastöd bör göras tillgängligt för fler föräldrar

Länsstyrelsen håller med i bedömningen men ser att det för en ökad tillgänglighet och jämnare fördelning av föräldrastödet finns behov av samordning kring det universella föräldraskapsstödet. Föräldrarelationer är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för ett barn och genom att arbeta preventivt med att stärka dessa har det bäring på flera områden inom social hållbarhet. Vikten av vårdnadshavares ansvar för barnets uppfostran och utveckling samt i att stötta barnen i att få sina rättigheter uppfylla lyfts även i barnkonventionens artikel 5.

Det finns begränsningar i tillgängligheten av det brottsförebyggande föräldraskapsstödsuppdraget som bland annat Kronobergs län har och som är riktat mot en del av en kommun utifrån polisens lista över utsatta områden. Likväl som det behövs finnas ett arbete på selektiv nivå för att nå riskgrupper, behövs det universella arbetet som också är grunden i ett preventivt folkhälsoarbete.

Länsstyrelsens uppdrag föreslås därför återgå till ett universellt föräldraskapsstöd som kompletteras med ett brottsförebyggande föräldraskapsstödsuppdrag.

14.5.3 Satsningar på att begränsa tillgängligheten till narkotika bör fortsätta

Kronobergs län är en stor knutpunkt för postförsändelser genom två större postterminaler och därmed tydliga arenor att arbeta mot en minskad tillgång till narkotika. Länsstyrelsen är positiva till förslaget att verka som ett stöd förutsatt att uppdraget har tydliga avgränsningar där övriga aktörer har tydliga ansvarsområden för samverkan.

2024-04-17

706-424-2024

706-424-2024

14.5.4 Folkhälsomyndigheten bör få i uppdrag att följa upp arbetet mot narkotikaanvändningen inom nöjesmiljöer

Länsstyrelsen står bakom bedömningen med medskicket att det i uppföljningen av metoden Krogar mot knark särskilt bör ingå en utvärdering i vad som är verksamt ur ett småstadsperspektiv, detta för att metoden inte endast ska bli gynnsam i storstäder.

Erfarenheter från Kronobergs län visar på utmaningar i att applicera metoden då den initialt togs fram för Stockholm och därmed utgår från förutsättningar som finns i större städer och kommuner. I mindre län finns det färre krogar och kommunala resurser att avsätta för att skapa lokala nätverk, som är en del i metoden. Om metoden ska vara användbar över hela landet behöver man därför i utvärderingen se på hur den kan anpassas till mindre städer och kommuner.

14.5.7 Förebyggande insatser riktade till sårbara grupper och individer kan ge effekt på flera olika problem, däribland narkotika

Länsstyrelsen instämmer med tillägget att ett nationellt stöd för förvaltning av metoder och arbetssätt enligt bedömning 14.3.2 skulle underlätta för spridning av selektiva metoder för att nå riskgrupper och få effekt för den enskilde individen. Utvärdering av narkotikaförebyggande metoder och arbetssätt är nödvändigt då det i nuläget är bristfälliga, något som bland annat lyfts i den kartläggning av narkotikaförebyggande fältarbete som publicerades under 2024 av Jönköping universitet i samverkan med bland annat Länsstyrelsen. Ytterligare ett medskick till bedömningen är behovet av en regional samordning av folkhälsoarbetet, vilket skulle underlätta för implementering och samverkan av preventiva arbetsmetoder i länen. I bedömningen lyfts Kronobarnsmodellen som en arbetsmetod och är ett exempel på hur man arbetar med barnet i fokus och skyddsfaktorer för den enskilda.

14.6 Folkhälsomyndigheten ska få i uppdrag att förmedla kunskap om narkotika och hälsoeffekter

Länsstyrelsen ställer sig positiva till förslaget med betoning på att målgruppsanpassa materialet för bäst spridning, samt att dialog bör ske med övriga aktörer gällande vilka målgrupper som är i störst behov av information.

15. Ett särskilt program för att förebygga narkotikaanvändning hos barn och unga

15.3 Länsstyrelserna ska få i uppdrag att stödja kommunerna i genomförandet av programmet

Länsstyrelsen instämmer med medskicket att finansieringen bör öka årligen för att det ska finnas tillräckliga medel över att utföra stödet. Länsstyrelsernas föreslagna budget på 40 miljoner behöver därmed ses över så den ökar för varje år under femårsperioden. De lokala resurserna för ANDTS-förebyggande arbete har minskat kraftigt vilket medför ett ökat behov av stöd på regional nivå för att stärka det lokala arbetet. Det är av stor vikt att kommunerna får utökade resurser att arbeta med ANDTS-förebyggande frågor för att det föreslagna programmet ska kunna implementeras och ha verkan på lokal nivå. Om programmet inte får tillräcklig ekonomiskt stöd för genomförandet riskerar det bli ett fokus på narkotikafrågorna under femårsperioden, där övrigt arbete inom alkohol, dopning, tobak och nikotin samt spel om pengar blir bortprioriterat. Ett uppdrag om regional samordning av folkhälsoarbetet i länet skulle även kunna bidra till ett bredare förebyggande arbete där alla frågor ingår.

Till förslaget att vägleda kommuner i lokala behovsanalyser behövs ett nationellt stöd att tillgängliggöra lokala indikatorer som en del i kartläggningen av den lokala lägesbilden. För att Länsstyrelsen ska kunna erbjuda utbildningsinsatser gällande effektiva metoder och arbetssätt är det av stor vikt att det finns ett nationellt stöd i form av förvaltning av metoder och arbetssätt enligt bedömningen 14.3.2. Vi ser positivt på intern samverkan med övriga uppdrag på Länsstyrelsen för att stötta kommunerna i det preventiva arbetet. För att undvika att de sociala frågorna hamnar i stuprör behöver fokus ligga på risk och skyddsfaktorer som berör flera preventionsområden. Det är även viktigt med en tydlig nationell samordning mellan länsstyrelsens uppdrag som rör barnrätt, mänskliga rättigheter, brottsförebyggande arbete samt ANDTS för att på bästa sätt kunna stödja kommunerna. Genom den nya kommunala lagen om brottsförebyggande arbete har det blivit ett ökat fokus på dessa frågor och där behöver ANDTS lyftas in för att visa på beröringsområden, samt förhindra att de förebyggande insatserna minskar ännu mer.

21. Förslag om skadereducering och lågtröskelverksamheter

21.2.2 Målet för narkotikapolitiken kan behöva förändras

Länsstyrelsen motsätter sig förslaget som det uttrycks i utredningen då det inte är förenligt med barnkonventionen där artikel 33 lyder: barn ska skyddas från narkotika. För att förslaget ska vara i enlighet med barnkonventionen behöver det integrera det förebyggande och främjande arbetet som bedrivs, för att skydda barn från olaglig användning av narkotika samt tillgodose goda och trygga uppväxtvillkor. Vi ser ingen motsättning i att målet om ett samhälle fritt från narkotika kan kvarstå samtidigt som skadereducerande insatser bedrivs, för att personer med skadligt bruk och beroende ska få tillgång till vård och stöd av god kvalitet. Det nuvarande målet ser vi även stärker nollvisionen mot narkotikadödlighet.

24. Ett nationellt program för att minska dödsfall till följd av narkotika- och läkemedelsförgiftningar

24.3.1 Regeringen ska anta ett program för att minska antalet dödsfall till följd av läkemedels- och narkotikaförgiftningar och besluta ett konkret mål för den första femårsperioden

Länsstyrelsen ser positivt till förslaget då ett nationellt program kan konkretisera nollvisionen och ge kraft i arbetet genom en målsättning vad gäller minskning av narkotikadödlighet. Ett tillägg till förslaget är att i högre utsträckning inkludera ett barnrättsperspektiv, både genom skydd av barn och ungas skadliga bruk eller beroende samt skydd av barn och unga som anhörig eller syskon till brukare av narkotika.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor via telefon eller e-post. Telefonnummer och e-postadress finns längst ner på första sidan. Ange ärendets diarienummer eller ärendebeteckning vid kontakt med Länsstyrelsen. Du hittar numret uppe till höger på första sidan.

2024-04-17

706-424-2024

706-424-2024

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Maria Arnholm med strateg inom ANDTS Elin Fäldt som föredragande. Samråd har skett med strateg inom brottsförebyggande arbete Helena Andersson, brottsförebyggande föräldraskapsstöd Susanna Karlsson Arnberg samt mänskliga rättigheter och barnrätt genom Jaqueline Eejkestorm.